

PAZARYERİ

ARALIK 2012

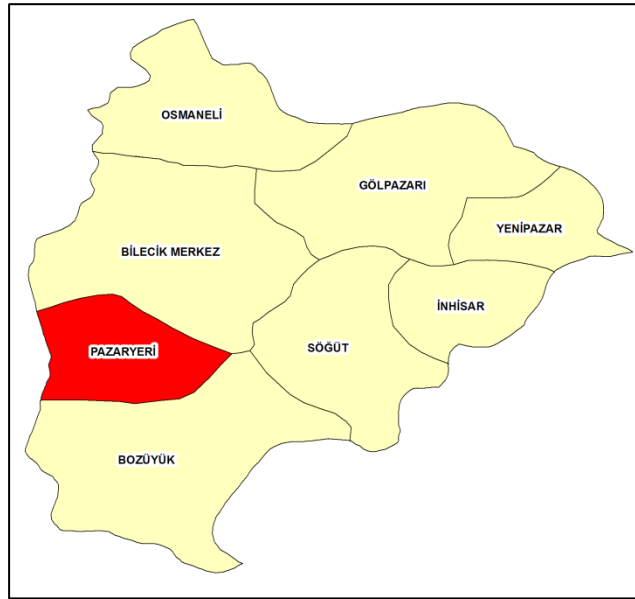
İçindekiler

1. Genel Görünüm	2
1.1. Coğrafya ve İklim.....	2
1.2. İdari Yapı.....	3
1.3. Tarih	3
1.4. Nüfus	4
1.5. Sosyal Yapı.....	5
1.5.1. Eğitim	5
1.5.2. Sağlık.....	6
2. Ekonomik Görünüm	7
2.1. Genel	7
2.2. Tarım ve Hayvancılık.....	7
2.3. Sanayi	9
2.4. Çevre ve Altyapı.....	9
2.5. Turizm	9
3. İlçe Görüşleri.....	10
3.1. İlçedeki Potansiyellerle İlgili İlçenin Görüşleri.....	10
3.2. İlçeye Özgü İhtiyaçlar ve Sorunlar.....	10
3.3. İlçede Yürütülmekte Olan ya da Yapılması Hedeflenen ve/veya Düşünülen Projeler.....	11
3.4. Bölge ve Ülke Kalkınması için Gelişme Alanları Hakkında İlçe Görüşleri.....	11
4. Kaynakça	12

1. Genel Görünüm

1.1. Coğrafya ve İklim

Eski adı Pazarcık olan Pazaryeri ilçesi, Marmara bölgesinin doğusunda yer alan, Bilecik il merkezine 30 km. mesafede bir ilçedir. Yüzölçümü olarak Bilecik İlinin Yenipazar'dan sonra en küçük ilçesidir. İlçenin yüzölçümü 326 kilometre kare ve rakımı ise 810 metredir. İlçe, Marmara Bölgesinde yer almasına rağmen iklimi sert ve karasaldır. Ege ve Batı Karadeniz ve İç Anadolu Bölgesi iklimlerinin zaman zaman etkilerini gösterdiği geçiş bölgesini oluşturur. İlçenin topografik yapısı engebeli ve dağınıktır. Yayla görünümünde vadiler içinde küçük düzlükler bulunur. İlçenin arazi yapısı doğuya doğru alçalmaktadır. İlçe arazisinin tarım alanı olarak kullanılan (12204 ha) bölümleri üç tarafı dağlarla çevrili bir ovadır. Ova içinde kuzey kısmını boydan boya geçen Sorgun Çayı, doğudan geçen Karasu Çayı ve bunları besleyen derelerden sulama olarak faydalanılmaktadır. Bu çaylar ve derelerin üzerine kurulan ve isimlerini kurdukları yerlerin adlarından alan Küçük elmalı, Bozca armut, Esere, Kamçı, Sorgun, Büyük elmalı, Sarnıç gibi göletlerin tarım arazilerinin sulanmasına ve yöre iklimine olumlu etkileri olmuştur. Pazaryeri ilçesi arazisinin büyük bir kısmı (%87) ormanlarla kaplıdır. Kalan %13 ise gayet verimli arazilerden oluşmaktadır. İlçemizde ise yıllık yağış ortalaması 593 mm'dir.

Yüzölçümü (km²)

	Bilecik	Pazaryeri	İlçenin İl Yüzölçümü İçindeki Oranı (%)
Alan (göl dahil)	4306,77	326,38	7,57
Alan (göl hariç)	4301,85	326,38	7,58

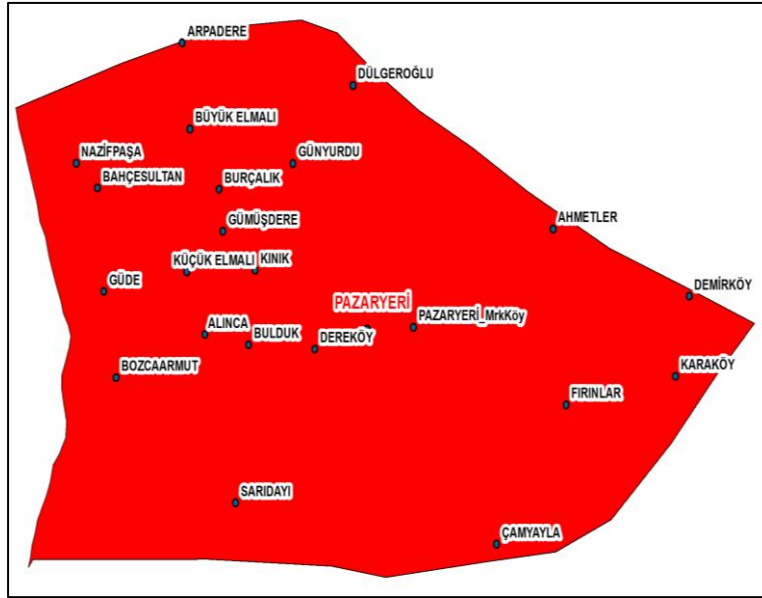
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

1.2. İdari Yapı

Pazaryeri ilçe belediyesi 1953 yılından beri faaliyet göstermektedir. İlçeye bağlı bir belde bulunmayıp ilçenin 24 köyü ve 6 mahallesi bulunmaktadır.

Belediye Adı	Mahalle Adı
Pazaryeri	Beşikli
	Yenimahalle
	Dereboğaz
	Doğanlar
	Yüzbaşı
	Çarşı

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

1.3. Tarih

Pazaryeri ilkçağlarda Bithinia denilen bugün Bursa, Bilecik, Kocaeli topraklarını kapsayan bölgenin güney batı bölümünde yer alıyordu. Roma döneminde Anadolu'nun içinden gelip Bursa'ya giden Roma yolu Pazaryeri'nden geçirdi. Bu yolun geçtiği yerler halen yöre halkı tarafından "Bağdat Yolu" veya "İpek Yolu" olarak bilinir. Roma döneminden kalma antik eserlere Firanlar, Ahmetler köyleri ve Doğanlar mevkiinde rastlanır. Kayı aşireti 1132 yılında Söğüt'e yerleştikten sonra Ertuğrul Gazi'ye yaylak olarak verilen Domaniç yaylasına giden en kısa yol Pazaryeri'nden geçmekte idi. Osman Bey buraları fethettikten sonra III. oğlu olan Yahşi Pazarlı Bey'e iskân ve idare etmesi amacıyla Pazaryerini ve havalisini verdi. Bu bölgenin ismini Yahşi Pazarlı Bey kendi adını taşıyan "Pazarlıcuk" ismi ile değiştirdi. Bu isim zamanla "Pazarcık"a dönüştü.

Pazaryeri 19. yy'ın sonlarına kadar Hüdavendigar (Bursa) livasına (vilayet) bağlı bir nahiye

idi. 1852'de (H.1301) Pazarcık adı ile Ertuğrul (Bilecik) livası merkez kazasına bağlı nahiye merkezi oldu. Rumeli'den Kafkaslar'dan gelen göçmenlerin ve Yörüklerin buralara iskan edilmesiyle Pazaryeri'nin nüfusu artmış. Çok renkli ve gelişmiş bir kültür alt yapısı oluşmuştur. Kurtuluş Savaşı zamanında Pazaryeri üç kez Yunan işgaline uğramış ve yıkılmıştır. Miralay Arif Bey komutasındaki birliklerimizle Yunanlı işgalcileri arasında kanlı çarpışmalar sonucunda 5 Eylül 1922 tarihinde yeniden bağımsızlığına kavuşmuştur.

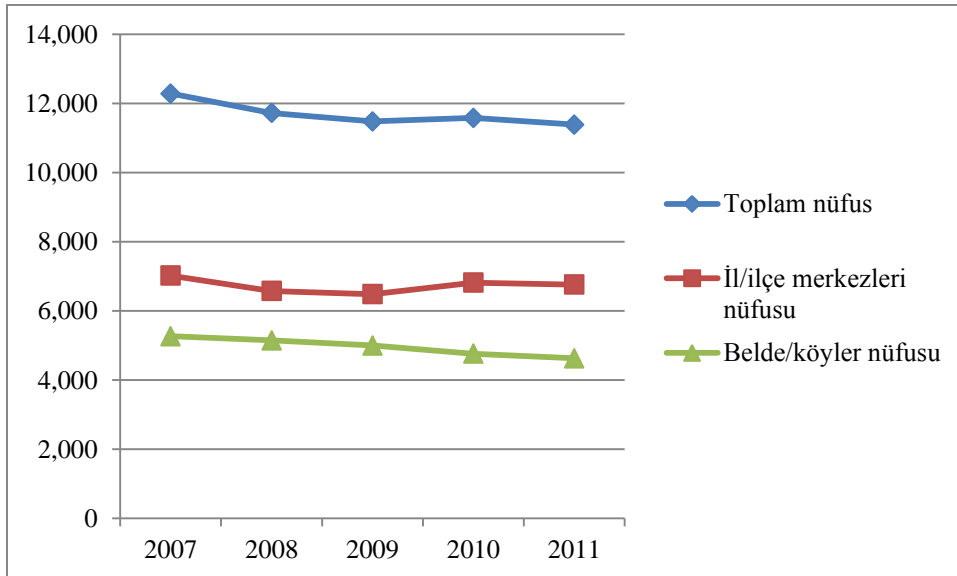
1.4. Nüfus

Pazaryeri'nde 2011 yılı sonu itibariyle 11.383 kişi yaşamaktadır. Nüfusun %51,35'ini kadın nüfus oluşturmaktadır.

Tablo 1- Pazaryeri Nüfusu 2007-2011

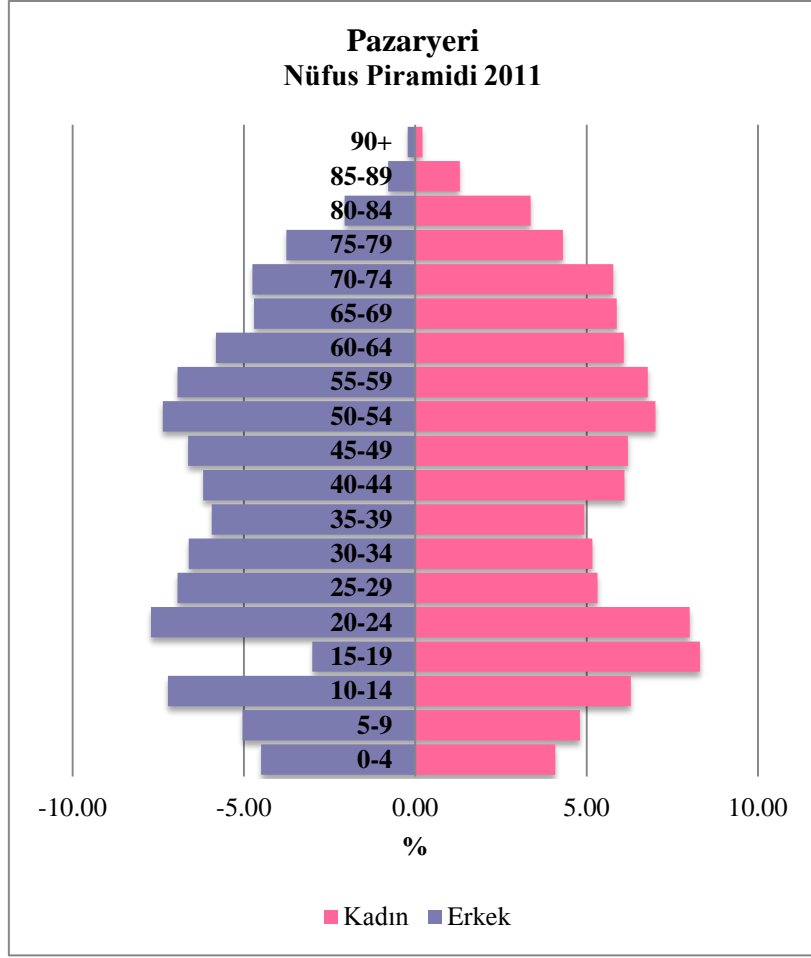
	Toplam nüfus	İl/ilçe merkezleri nüfusu	Belde/köyler nüfusu
2007	12.283	7.019	5.264
2008	11.722	6.575	5.147
2009	11.477	6.481	4.996
2010	11.580	6.818	4.762
2011	11.383	6.758	4.625

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

Grafik 1- Pazaryeri Nüfus 2007-2011

Yıllar itibariyle incelendiğinde, ilçe merkezindeki nüfusta yıllara göre artış ve azalışların değiştiği gözlenirken belde ve köylerdeki nüfusta ise 2007-2011 yılları arasında sürekli bir düşüş yaşanmıştır.

Grafik 2- Pazaryeri Nüfus Piramidi 2011

1.5. Sosyal Yapı

1.5.1. Eğitim

İlçede okuryazarlık oranlarına bakıldığında Türkiye'deki kırsal kesime oranla erkek okuryazarlığı ile kadın okuryazarlığı arasında çok büyük bir fark olmadığı görülüyor.

Okuryazarlık Oranları 2011

	(%)
Okuryazarlık Oranı	95,31
Kadın Okuryazarlık Oranı	92,35
Erkek Okuryazarlık Oranı	98,48

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu- ADNKS

İlçedeki örgün eğitim kurumları ve yüksek öğretim incelendiğinde ilçede özellikle meslekî ve teknik eğitimin ön planda olduğu göze çarpmaktadır.

Diğer Eğitim Göstergeleri 2011

Okul/Kurum Sayısı	9
Derslik Sayısı	95
Öğrenci Sayısı	1823
Öğretmen Sayısı	88

Kaynak: Bilecik İl Millî Eğitim Müdürlüğü

İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı	18,95
Ortaöğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı	19,61
Mesleki ve teknik eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı	25,33

Kaynak: Bilecik İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Pazaryeri'nde Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne bağlı Pazaryeri Meslek Yüksekokulu bulunmaktadır. Yüksekokul'da toplam 19 akademik personelle eğitim-öğretim devam etmektedir. Yüksekokuldaki programlar şunlardır:

- Bankacılık ve Sigortacılık
- Bilgisayar Programcılığı Programı
- Endüstri Ürünleri Tasarımı
- Kozmetik Teknolojisi
- Muhasebe ve Vergi Uygulamaları
- Organik Tarım
- Tekstil Teknolojisi Programı
- Tıbbî ve Aromatik Bitkiler
- Tıbbî Tanıtım ve Pazarlama

olmak üzere toplam 9 program bulunmaktadır.

1.5.2. Sağlık

Sağlık Hizmetleri Göstergeleri 2011

	2011
Hastane Yatak Sayısı	10
Uzman hekim sayısı	2
Pratisyen hekim sayısı	6

Diş hekimi sayısı	1
Hemşire sayısı	7
Ebe sayısı	6

Kaynak : Sağlık Bakanlığı

2. Ekonomik Görünüm

2.1. Genel

Pazaryeri konumu itibariyle İstanbul-Antalya yolu üzerinde 7 km içeride olup İstanbul ve diğer çevre illerden gelen yatırımcılar için önemli ve avantajlı bir cazibe noktasıdır. Bozüyük ilçesine (22 km) ve Bilecik merkeze (30 km) yakınlıktadır. İlçe çalışma, alışveriş, sağlık ve eğitim açısından Bozüyük'le irtibat halindedir. Resmi iş ve işlemler, eğitim ve sağlık açısından Bilecik Merkez'le irtibat halindedir. Alışveriş ve sağlık içinse İnegöl ve Eskişehir'le irtibat halindedir. Ayrıca ilçenin coğrafi yakınlık ve göçten kaynaklı akrabalık ilişkileri nedeniyle İnegöl'le ve Bursa'yla ilişkileri bulunmaktadır. İlçe ekonomisi başlıca tarım ve sanayiye dayalıdır. Ayrıca kendine özgü birçok hususiyetiyle Pazaryeri ilçesi turizm açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

2.2. Tarım ve Hayvancılık

Pazaryeri tarım ve hayvancılık alanında önemli ürünlere sahiptir. Dünyanın en kaliteli şerbetçiotu bitkisini üreten ilçe bu alanda Türkiye'de tektir. Ayrıca Pazaryeri'nde yine kaliteli bir fasulye cinsi olan boncuk fasulye ve bezelye üretilmektedir.

İlçedeki Arazi Dağılımı 2011

Arazi Çeşidi	Alan (dekar)
Tarım arazisi (dekar) (Ekilebilir+Uzun ömürlü+ÇayırveMera)	72322
Ekilebilir arazi (dekar) (Tahıl + sebze)	68370
• Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin alanı (dekar)	64945
• Sebze bahçeleri ve süs bitkileri alanı (dekar)	3425
Uzun ömürlü bitkilerin alanı (dekar) (Meyve+bağ+zeytin)	1594
• Meyveler, içecek ve baharat bitkileri alanı (dekar)	1594
• Bağ alanı (dekar)	0
• Zeytinlik alanı (dekar)	0
Çayır ve mera arazisi (dekar)	2358

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İlçede 2002-2010 döneminde şerbetçiotu üretimi %143 artarak 1525 tona yükselmiştir. Şerbetçiotu üretiminin tamamı yine ilçede faaliyet gösteren Ot-gül Kooperatifi ve Tarbes firmasına verilmektedir. Fasulye ise İstanbul pazarına gönderilmektedir. İlçedeki bazı köylerde sera üretimi de yapılmaktadır.

Sebze ve Meyve Üretim Miktarları

Sebzeler 2011

Ürün adı	Üretim (ton)
Fasulye	1575
Bezelye	810
Lahana	770
Domates	346
Karpuz	105

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

Sebze üretimine, örtü altı üretimi de dahildir. (açıkta sebze+örtüaltı)

Meyveler 2011

Ürün adı	Üretim(ton)
Vişne	269
Elma	264
Kiraz	146
Ceviz	129
Armut	109

Kaynak : Türkiye İstatistik Kurumu

İlçedeki Hayvan varlığı Dağılımı 2011

Hayvan Adı	Toplam (baş)
Büyükbaş hayvan sayısı (baş)	4549
Küçükbaş hayvan sayısı (baş)	10040
• Keçi (baş)	850
• Koyun (baş)	9190
Kümes hayvanı sayısı	101400
• Broiler tavuk (adet)	99000
• Yumurtacı tavuk (adet)	1800
• Diğer(hindi, kaz, ördek, devekuşu) (adet)	600

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

İlçede büyük ve küçükbaş hayvancılık ve kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Hayvancılık büyük işletmeler şeklinde olmayıp küçük ahırlarda yapılmaktadır. Bu kapsamda üretilen süt Ülker firmasına, kırmızı et ise Erşan firmasına pazarlanmaktadır.

Hayvansal Üretim Verileri 2011

Üretim Aracı/Çeşidi	Toplam
Traktör Sayısı	546
Kırmızı Et üretimi (Ton)	25
Süt Üretimi (Ton)	5657
Yumurta üretimi (Adet)	89.600

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2.3. Sanayi

İlçede sanayi son yıllarda artan bir gelişme göstermiştir. Konumu itibariyle farklı pazarlara ve ulaşım ağlarına yakın olan ilçede yeni yatırımlar her geçen gün artmaktadır. Mevcut durumda ilçede bir organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Osb'de aktif olarak üç firma faaliyet halindedir. Bunlardan biri doğalgaz çevrim santrali, bir diğeri seramik mutfak ürünleri üreten bir firma ve biri de metal-makine sektöründe faaliyet gösteren bir firmadır. Ayrıca OSB içerisinde yine seramik sektöründe ve tekstil sektöründe faaliyet gösteren iki firmanın yatırımları proje halindedir. Osb dışında da yine bir seramik ve bir tekstil firması faaliyet göstermektedir. Ayrıca ilçedeki şerbetçiotu ürünlerini işleyen bir tarımsal sanayi firması ve bir kooperatif bulunmaktadır. Yine Pazaryeri'nin meşhur bozasını üreten üç adet boza imalathanesi de ilçede bulunmaktadır. Görüldüğü üzere ilçedeki sanayi seramik ağırlıklı olup artan istihdam göçleri engelleyen bir işlev görmektedir.

2.4. Çevre ve Altyapı

İlçede içme suyu altyapısı tamamlanmıştır. Köylerin büyük bir çoğunluğunda ise kanalizasyon altyapısı mevcuttur. İlçede katı atıklar vahşi depolama yöntemiyle depolanmakta ve katı atık kirliliği oluşturmaktadır. Pazaryeri ilçesinin ormanlık alanları karaçam, meşe, sarıçam, köknar ve kayın ağaçlarından oluşmaktadır. İlçede yangın ve kaçak kesimler dolayısıyla orman tahribatı yaşanmıştır. Köy yollarında ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Pazaryeri'nin İnegöl'e bağlayan Ahı Dağı yolunun yapılması Pazaryeri'nin en büyük ulaşım ihtiyaçlarından biridir.

2.5. Turizm

Pazaryeri ilçesi gerek doğal güzellikleri, gerek kendine özgü el sanatları ve gerekse yöresel lezzetleriyle turizm için önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Küçükelmalı, Bozcaarmut, Günyurdu, Dereköy ve Esere gibi göletleriyle doğa turizmi açısından eşsiz güzelliklere sahiptir. Ayrıca arazisinin toplam %70'i ormanlık alan olan ilçe doğa turizmi, trekking ve diğer kırsal turizm etkinlikleri için önemli bir merkez olabilir. İlçedeki mesire alanları ve göletlere İnegöl ve Bozüyük'ten günü birlik turistler gelmektedir. Ayrıca Kınık köyü çömlek yapımı ve Dereköy el sanatları Pazaryeri'nin önemli değerlerindedir. Her yıl Temmuz ayında Kınık köyünde çömlekçilik şenliği yapılmakta ve Kınık Köyü el sanatlarının tanıtımı gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Pazaryeri meşhur bozası ve helvasıyla misafirlerine eşsiz lezzetler sunmaktadır.

3. İlçe Görüşleri

3.1. İlçedeki Potansiyellerle İlgili İlçenin Görüşleri

- İlçedeki OSB İstanbul'a en yakın ve teşvik açısından en avantajlı yerdedir. OSB'nin tam olarak dolup faaliyete geçmesi ilçeye istihdam anlamında önemli katkılar sağlayacak ve bu da göçü önleyici ve ilçenin sosyo-ekonomik gelişimini sağlayıcı bir rol oynayacaktır.
- İlçede önemli bir tarım potansiyeli vardır. Bu potansiyel bilinçli üretimle harekete geçirildiğinde kaliteli ve üst düzeyde üretim yapılabilir.
- İlçeye özgü tarım ürünlerinin tanıtımı ve markalaştırılması ilçeye önemli katkılar sağlayacaktır.
- İlçedeki göletler ve mesire yerleri önemli bir doğa turizmi potansiyeli barındırmaktadır.
- İlçeden Eskişehir'e ve Bursa'ya göç etmiş olan Pazaryeri ilçe için önemli bir insan kaynağıdır. Zira bu kişiler gittikleri yerde önemli girişimciler haline gelmişlerdir. Bu kişilerin Pazaryeri'yle ilişkileri geliştirilerek yatırım yapmaları sağlanabilir.
- Pazaryeri'nin %50'si nitelikli orman ve % 70'i ise ormandır. Ancak bu potansiyel yeterince kullanılmıyor.

3.2. İlçeye Özgü İhtiyaçlar ve Sorunlar

- İlçede gençlere ve öğrencilere yönelik sosyal imkânlar yeterli değildir.
- Göçü önleyici tedbirlerin geliştirilmesi gereklidir.
- Bursa bağlantılarının geliştirilmesi ve bu kapsamda Ahı Dağı yolunun yapılması gereklidir.
- Turizm alanında tanıtım eksikliği vardır. İlçenin turizm tanıtımı yapılmalıdır.
- Göletler ve mesire alanlarında spor tesisleri yoktur. Bunlar yapılmalıdır.
- Turizm için konaklama imkânları geliştirilmelidir.

- Gençler göç ettiği için tarımı sadece emekliler yapmakta ve hem verimsiz hem de bilinçsiz bir şekilde yapmaktadırlar. Ancak buna dair eğitimler ve saha çalışmaları ve gençlerin göç etmesinin önlenmesiyle daha bilinçli tarım yapılabilir.
- İlçede sivil toplum anlayışının geliştirilmesi lazımdır.
- Şerbetçiotu ve boncuk fasulyenin yanı sıra alternatif tarım ürünleri geliştirilmelidir.
- Sanayi geliyor ancak sanayide çalışacak nitelikli ara elemanlar bulunmamaktadır.
- OSB arıtması yapılmalıdır.
- Liseyi bitirdikten sonra gençler göç etmeyi tercihe diyor. İlçe kendi insan kaynağını tutamıyor.

3.3. İlçede Yürütülmekte Olan ya da Yapılması Hedeflenen ve/veya Düşünülen Projeler

İlçede yapılması hedeflenen projeler şunlardır:

- Dereköy Gölet çalışmaları başlamak üzeredir. Bu gölet 12.000 dönüm araziye sulayarak kırsal kalkınma açısından sulamada önemli bir işlev görecek.
- OSB'deki altyapı hizmetlerinin tamamlanarak tam kapasite dolu hale getirilmesi hedefleniyor.
- Gölet bölgelerine butik otellerin yapılması ve konaklama ve turistik ve sportif faaliyetlerin sunulması.
- Orman turizmi, kamping ve dağ evi konsepti geliştirilebilir.
- Bilecik, Söğüt, Bursa gibi turlara Pazaryeri'nin de dahil edilerek turizmin canlandırılması.
- İlçenin İstanbul, Eskişehir ve Bursa gibi merkezlerin sayfiye yeri olarak turizme kazandırılmasının sağlanması hedeflenmektedir.
- Uzun vadede merkezi hükümet tarafından yapılacak olan Ankara-İzmir otoyol projesi (Pazaryeri'nden geçecektir)
- İlçe tarım müdürlüğüyle işbirliği halinde bilinçli tarım için çiftçilere yönelik eğitimler verilmesi.
- Göletlerde balıkçılığa yönelik faaliyetler geliştirilebilir.

3.4. Bölge ve Ülke Kalkınması için Gelişme Alanları Hakkında İlçe Görüşleri

İlçe:

İlçe ve bölge için sanayi, tarım, turizm, ulaşım ve mekânsal yapının iyileştirilmesi sırasıyla en önemli başlıklar olarak belirtilmişlerdir. Sanayi'nin organize sanayi bölgesinde tam kapasite olarak gelişmesi ilçenin büyümesi için en önemli hedef olarak ifade edilmiştir. Bunun

yanı sıra alternatif ürünlere sahip bilinçli tarım, tanıtım yönünden ve altyapı yönünden gelişmiş bir turizm ve yine gelişmiş ulaşım ve mekânsal imkânlar önemli olarak ifade edilmişlerdir.

Türkiye:

Ülke için de sırasıyla makro-ekonomik politikalar ve istikrar, ar-ge ve yenilikçilik, enerji, beşeri kaynaklar ve meslekî eğitim ve dış ticaret yapısının dönüşümü ve ihracat en önemli başlıklar olarak belirlenmişlerdir.

4. Kaynakça

1. (TÜİK) Türkiye İstatistik Kurumu
2. Pazaryeri Kaymakamlığı: www.pazaryeri.gov.tr
3. Pazaryeri Belediyesi: www.pazaryeri.bel.tr
4. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Pazaryeri Meslek Yüksek Okulu
<http://pazaryeri.bilecik.edu.tr/>